

ROMANIASIAIN NEUVOTTELUKUNNAN KOKOUS 1/2023

Aika perjantaina 10.3. klo 12-14.

Paikka Teams sekä Valtioneuvoston kokouskeskus, Helsinki, Mariankatu 9

Osallistujat

Aki Lindén, kansanedustaja, pj	läsnä
Tino Varjola, Elämä ja Valo, vpj	läsnä
Armas Lindberg, Romanifoorumi	etänä
Dimitri Lindgren, SRY	läsnä
Tuula Åkerlund, Romano Missio	etänä
Ossi Blomerus, Itä Aronk	läsnä
Ramona Grönstrand, Pohjois Aronk	etänä
Armas Hagert, Lounais Aronk	läsnä
Taito Lehmusta, Etelä Aronk	läsnä
Maria Salenius, Kuntaliitto	etänä
Miriam Schwartz, OPH	etänä
Taina Riski, STM	pois
Ahti Avikainen, TEM	läsnä
Rauno Merisaari, UM	läsnä
Matleena Haapala, YM	etänä
Emilia Hämäläinen, SM	läsnä
Anna Mikander, OKM	etänä
Pysyvät asiantuntijat	
Pamela Sarasmo, OM	etänä
Måns Enqvist, Poliisihallitus	läsnä
Anu Castaneda, THL	läsnä
Helena Valentin, Itä-SuomenAVI	etänä
Henry Lindgren, Pohjois-SuomenAVI	pois
Malla Laiti, Etelä-SuomenAVI	läsnä
Katja Ärling, Lounais-SuomenAVI	läsnä
Pääsihteeri	
Anneli Weiste, STM	läsnä
Asiantuntijat	

Marko Stenroos, THL

läsnä

KOKOUKSEN ESITYSLISTA

- 1. Kokouksen avaus ja läsnäolijoiden toteaminen** Puheenjohtaja avasi kokouksen 12:00 ja totesi läsnäolijat.
- 2. Esityslistan hyväksyminen** – siirrettiin kohta 5 kohtaan 3
- 3. Neuvottelukunnan järjestäytyminen ja esittäytyminen.** Pääsihteeri esittelee neuvottelukunnan toimintaa. Alueellinen, valtakunnallinen ja kansainvälinen taso. **Esitys liitteenä.**

Toimeenpanon käynnistäminen: Suomen Romanipoliittinen ohjelma (Rompo3) 2023-2030, pääsihteeri esittelee, linkit päätökseen ja ohjelmaan:

Valtioneuvoston periaatepäätös STM/2023/11 Suomen Romanipoliittisesta ohjelmasta 2023-2030
<https://valtioneuvosto.fi/paatokset/paatos?decisionId=0900908f8080c461>

Suomen Romanipoliittinen ohjelma (Rompo3) 2023-2030.

Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisu ja 2023:3 <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-5656-8>

Ohjelman julkaisutilaisuus 23. 3. 2023 Säätytalossa.

- 4. Neuvottelukunnan jäsenten ja asiantuntijoiden puheenvuorot** "Miten teidän organisaationne alkaa toimeenpanna romanipoliittista ohjelmaa", lyhyt kuvaus nyt meneillään olevasta ja suunnitellusta työstä ja mihin Rompon toimenpiteisiin tekeminen ja hankkeet liittyvät.
 - Pohjois-Suomen ARonk/Kajaani:** Alueen MAARO-ohjelmia päivitetty (Oulu ja Kajaani), Rompo3:n toimintalinjoista keskitytään erityisesti romanivastaisuuden torjunta ja tasa-arvo sekä yhdenvertaisuussuunnittelu -osioon. Paikallistyöryhmä toimii ainakin Kajaanissa ja Rovaniemellä. Kajaanin paikallisromanityöryhmän työskentelyn ja MAARO- ohjelman painopisteenä on tänä vuonna ikääntyvä romaniväestö. Rompo3 ei olla Kajaanissa vielä valitettavasti keretty työryhmässä perehtymään kunnolla.
 - Itä-Suomen ARonk:** MAARO-ohjelmia on paikkakunnilla. Keskitytään Rompon toimeenpanossa työllisyys, asuntoasiat sekä koulutus ja työharjoittelupaikat erityisesti. **ItäAVI:** Tiedottaminen, jalkauttaminen, kuulemistilaisuudet ja alueellisen paikallistyön kehittäminen, terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen, kuuleminen, osallisuus. Alueella

useita järjestöjä ja paikallistyöryhmiä. Yhteistyö- ja verkostopäiville osallistuminen. Lapset ja nuoret, työkäiset, haastavassa asemassa olevat.

Lounais-SuomiAronk: Jyväskylässä PTR ja MAARO-ohjelma. Nuorten työllisyys ja koulutus, STEA-rahoitteinen nuorten yhdistys. Hyvinvointialuevaltuusto yhteistyö, Kirkko esim. tuleva Kansainvälisyysmessu.

Lounais-Suomen AVI: Alueellisessa neuvottelukunnassa osallistaminen. Hyvinvointialueet, alajaostot Rompon elinkaariyhmien mukaan. Lapset ja nuoret: lapsiasiavaltuutetun selvitykseen osallistuminen. Unicef lapsistrategia. Koulutus. Turun Tyttöjen talolle ja Settlementtiin perustettu romanityttöjen ryhmä, jossa palkattuna romanitaustainen ohjaaja. Oman alueen nuorisoasiavaltuustot. – henkilöedustus (AVI) myös vanhusneuvostossa ja monikulttuurisuusneuvostossa
Kirkon kanssa perheleirejä, messuja, konsertteja. Perhetyön hanke. TMP 11: erityisen haavoittuvassa asemassa olevat/asiakasyhteydenottoja, joille AVI antaa palveluohjausta. Lasten raamatun romanikielisen käännöksen suunnittelu
Perheet ja työkyvyn tiimit, THL-yhteistyö.

TMP 17 Digisaavutettavuus.

TMP 46-48 Webinaarit asumisesta, ARA naapurisuussovittelunkeskuksen kanssa.

Turun yliopistolla Romanit Suomessa kurssi sosiaalialan maisteriopiskelijoille

Romanityön ja raportoinnin yhdenmukaistaminen ja kehittäminen

-Turun seudun romaniyhdistyksen (TSRY) uudelleenorganisoiminen

- romanit mainittuna erillisenä ryhmänä Turun kaupungin yvta-suunnitelmassa

-kaupungin avustuksia mm. leiri- ja konserttitoimintaan

-romaneille suunnatut liikuntaryhmät (kaupungin liikunta-ala)

-Nuorisotyöhön mukaan Turun nuva ja Vamos

-valtuustoaloite tehty romanitaustaisen työntekijän palkkaamisesta Ohjaamoon

-tehostettu oppilaanohjaus-hanke, jossa Turku/romanioppilaat mukana

-Le phallo putti ESR-hanke 23-25. Turun kaupungin omarahoitusosuus ja toteutus

-Turun kristillinen opisto: valmius aloittaa syksyllä romanien tuva-ryhmä

-lobbaus/koulutustilaisuudet kaupungin tahojen toimijoille

- palveluohjaus yksittäisten hlöitten kanssa

Etelä-Suomi Aronk: Kohta 6, syrjintään puuttuminen, Peruskoulutuksen tuki ja jatkokouluttaminen. Etelä-Suomessa suurin romaniväestö, noin 4500 henkilöä 40 paikkakunnalla. Paikallisia romaneja kuullaan, mm. Vantaalla lasten ja nuorten kuuleminen, kaupungin virkamiehille viedään toiveita. Tiiviit yhteydet viranhaltijoihin, melkein 30 v toiminut. AVIn lisäksi kuntiin aloitteita PRT:n perustamisesta Nurmijärvelle ja Espooseen. Nyt PRT Lappeenranta, Imatra, Lahti, Vantaa, Riihimäki. Uutena yhteistyötahona hyvinvointialueet, jonne kunnista siirtynyt moni viranhaltija. ARONKssa hyvinvointialueen johtoa. Suunnitteilla DIAK:n perhetyön projektia, (jossa sisällytetään romaniperhetyö hyvinvointialueiden perhekeskuksiin.) Romanit ja viranomaiset

yhteydessä AVlin, konsultaatio. Yhteistyöpäivä 22.4 Suomen Romanifoorumin kanssa. 10.4. Puistolankirkossa romaninkielinen jumalanpalvelus.

OPH: Keskitytään romanikielen elvytysohjelman toimeenpanoon, josta 5 toimenpidettä sisällytetty ROMPOon.

Romano Missio: Lastensuojelu, perhetyö, lähisuhdeväkivallan ehkäisy, nuorisotyö ja asiakaspalveluohjaus. Tiedotetaan viranomaisia ja puututaan syrjintään. Mukana romanikielen elvytysohjelmassa aktiivisesti.

Suomen romaniyhdistys: osallistutaan Rompon jatkovalmisteluun, Nuorisotyö, Vanhustyö, työharjoitteluja yhdistyksessä nuorille romaneille. Suomi+ Eurooppa-tiedotus, antigypsyism/romanivastaisuuteen puuttuminen.

Suomen romanifoorumi: jäsenjärjestöjen kautta toteutetaan Rompoa, rikosentorjuntahanke, oppisopimuspaikkoja ja matalan kynnyksen kohtaaminen ja kouluttaminen, toimenpiteet 14-29/30>, 38, 50, 68

Elämä ja Valo: Osallisuus, yhdenvertaisuus, osallistuminen, perhetyötä ja vapaaehtoistoimintaa ja koulutusta, työllisyyttä palkkatuella ja työkokeiluja, leirejä. tavoitteena yhdenvertaisuuden vahvistuminen ja seurakuntiin kiinnittyminen Helluntaikirkossa. Tehdään romanien edunvalvontaa (advocacy). Puhuu romanien puolesta ja järjestää tilaisuuksia yhteistyössä seurakuntien kanssa. Pidetään yllä romaniväestön parissa retoriikkaa, että annetaan mahdollisuus ottaa vastuu elämästä, omista toiveista ja peloista ja mennä eteenpäin elämässä.

TEM: Romanivastaisuuteen puuttuminen ja syrjinnän ehkäisy. Toimenpiteet 39-44. Panostetaan työharjoittelupaikkojen mahdollistamiseen. Rekrytoinnin hanke. Koulutukset työvoimapaikatuille, kun työllisyyden hoito siirtyy kunnille. Koulutus tilaisuuudet paikkakunnille, työvoimatoimistojen henkilöstöä siirtyy kuntiin. Työelämään integraatio tutkimus vuodelta 2019, päivitettävä.

UM: Ihmisoikeuslinjauksien toimeenpano ja seuranta Euroopan neuvostossa. EU:ssa poliittinen päätöksenteko ETYJ ja ulkomaanedustustot (Bukarest, Budapest). OM:n kanssa yhteistyötä kansallisten suositusten toimeenpanossa. Romaninaisten ja -nuorten voimaannuttaminen ja osallisuus on strateginen Suomen romaniulkopolitiikan kärki. Vuonna 2025 Suomi on ETYJ puheenjohtajamaa. Selvitys teetetty (Stenroos, Attias, Jääskeläinen), joka selvittää, miten romanien omaehtoista osallistumista kehitetään ja pohditaan keinoja kehittää romanityötä Itämeren alueella. [Suomalaisten romanien ja romaniasioissa toimivien vaikutusmahdollisuudet alueelliseen ja eurooppalaiseen romanipolitiikkaan \(um.fi\)](#)

YM: Vastuualueena asuntopolitiikka ja valtion tukema asuntotuotanto. Läpileikkaavia tavoitteita mm. yhdenvertaisuuden edistäminen, segregaaation torjunta ja esteettömyys. Kuluneen hallituskauden päätyviä ohjelmia: Lähiöohjelma ja Ikääntyneiden asumisen toimenpideohjelma. Tulevalla hallituskaudella mm. Asuntopoliittisen ohjelman toimeenpano ja osallistuminen Kansalliseen ikäohjelmaan. Ohjelmatoiminnassa pääsääntö on, että YM rahoittaa kuntien ja hyvinvointialueiden kehittämistyötä. Lakisääteisiä tehtäviä YM hallinnonalalla ovat mm. korjausavustukset ja asumisneuvonnan tuki kunnille. TMP 46 Asumisneuvonnan uusi laki > asumisneuvonnan tuki ennen vain ARA kannassa, nyt kaikissa asumismuodoissa, kunnat voivat hakea avustusta ARA:lta. Asumisneuvomisen verkoston kautta ohjeistuksen jakaminen, järjestetään koulutusta romaneista. TMP 47 > Asuntotoimijoille tietoa yhdenvertaisuudesta. ARA-kannassa tiedotetaan asukasvalintakriteereistä, joita ovat tulot, asunnon tarve ja varallisuus.

SM: Etninen profilointi, Ankkurityöryhmä, yhdenvertaisuus, viharikokset, etninen profilointi. Pakollinen koulutus jokaiselle poliisille, asiakkaan kohtaaminen, kierros kaikilla poliisilaitoksilla. Ankkuritoiminnan tavoitteena saavutettavuus kaikille nuorille. Asiakasohjaus, ennaltaehkäisevä työ. Sujuvampi vuoropuhelu > moniammatillinen tiimi puuttuu nuoren tilanteeseen.

Kuntaliitto: Kuntien YV-suunnitteluun TMPt 4, 5 ja 6 romanikielen elvytysohjelma, tiedotus, ohjaus, kehittäminen.

THL: 10 vuotta romanityötä, nyt uutena neuvottelukuntaan nimettynä, 3 asiaa ajankohtaisina romanityössä: STM:n mielenterveysstrategian romaninäkökulma mielenterveyden edistämiseen, Rompon toimeenpanon tukemiseen tähtäävä ESR+ hankehaku sekä THL:n Antirasismikoulutuksen levittäminen
<https://thl.fi/fi/web/maahanmuutto-ja-kulttuurinen-moninaisuus/tyon-tueksi/verkkokoulutus-antirasismista-ammattilaisille>

POHA: Poliisi seuraa erikseen romaneihin kohdistuvia viharikoksia, vuosittainen raportointi. tarjotaan tasapuolisesti turvaa kaikille kansalaisille ja varmistetaan, ettei poliisin oma toiminta sisällä etnistä profilointia. Pakollinen koulutus poliisien perus- ja jatkokoulutuksessa. Julkaistiin kehittämisopas: Ennalta ehkäisevä työ. Yhteistyö AlueRONK:en kanssa. Ajankohtaisena asiana vartijayritysten toimintakulttuuri. Poliisi valvoo yksityisen turvallisuusalan yritysten toimintaa. Pohditaan, asetetaanko uusia vaatimuksia. Lain mukainen koulutus, muta poliisilla on intressiä valvoa, kuinka vartijafirmat noudattavat lakia.

Kommentti Poliisihallitus: KURI1 selvitys on tehty kohta 2 vuotta sitten, silloin Poliisihallitus huomautus HKI poliisille etnisestä profiloinnista. HKI poliisi käsitellyt asiaa romanien (RONK, järjestöt) kanssa, käsitellään vielä POHA laillisuusvalvonnan ja RONK:n välillä. AD Hoc kokouksia sisäisiin ongelmiin liittyen. Rompo TL 6 luodaan keskustelufoorumia.

OM: Tämän vuoden aikana osana OM syrjinnän ja rasismien vastaista työtä. YVV yhteistyö, kielitiimi, kielellisten oikeuksien edistäminen.

Yleinen keskustelu: Romaniväestö kokee omistajuutta ohjelman suhteen ja Rompo on jatkumoa aiemmille. Vietävä valiokuntakäsittelyihin, kun uusi Eduskunta aloittaa vaalien jälkeen. Syrjintä ei ole uusi asia, mutta Rompossa kiinnitetään aiempaa enemmän huomiota yhteiskunnan syrjiviin rakenteisiin. RONK pyrkii vaikuttamaan asumiseen, työllisyyteen, koulutukseen ja peruspalveluihin. Rahoitus on turvattava

5. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos: Rompo3:n toimeenpanon koordinaatiohankkeen suunnittelu. Romanikentän äänelle perustuva ohjelma, viesti kentältä oli, että tarvitaan lisää kehittämistä. Romanityön kehittäminen ja modernisoiminen/Kohta 14 on tärkeä. ESR+ hanke toimenpiteiden toteutuksen käynnistämiseen. Eri toimijoita, valtakunnalliset RONK:n romanijärjestöt kutsuttu suunnittelupalaveriin 22.4.

6. Yksityisen turvallisuusalan yhdenvertaisuusongelmat ja syrjintään puuttuminen.

SM työryhmä kouluttaa yksityisen turvallisuusalan toimijoita, RONK:sta ja romanijärjestöistä pyydetty ilmoittamaan osallistujat 5.4. pidettävään kokoukseen.

Poliisihallitus toteaa, että romanien syrjintäilmoitukset ovat lisääntyneet, mikä on hyvä, sillä jos ei ilmoiteta, ongelmaan ei voida puuttua. Ainoastaan ilmoitettuun rasismiin pystytään puuttumaan. Otetaan vartijaliittoon yhteyttä, positiivisella kehittämisotteella, ehdotuksia yhdenvertaisuuskoulutukseen. Kuri1-käsittely järjestetään RONK:lle

7. Vuoden 2023 kokousaikojen sopiminen huhtikuu (etä), kesäkuu (etä), syyskuun alku (etä), lokakuun loppu, joulukuun loppu (lähi). HUOM! seuraava kokous on 26.4.klo 12-14 etänä TEAMSssa

8. Kokouksen päättäminen

9. JAKELU Neuvottelukunnan jäsenet & asiantuntijat